

2

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Toshkent davlat agrar universiteti
O'quv ishlari bo'yicha prorektori,
professor S.G. Boboyev
Ro'yxatga olindi: № BD-60610100-1.10
2025-yil “28” avgust

AKADEMIK YOZUV
FANI BO'YICHA
kunduzgi bo'lim uchun

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	600000 – Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim sohasi:	610000 – Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim yo'nalishi:	60610100 – Axborot tizimlari va texnologiyalari

TOSHKENT – 2025

Fan/modul kodi AKYI104		O'quv yili 2025-2026	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Akademik yozuv	48	72	120	
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - bo'lajak mutaxassislarning akademik yozuvni mukammal egallash, o'zbek tilidagi og'zaki va yozma savodxonligini o'stirish, ularda o'z fikrlarini tushunarli va ravon tilda bayon qilish va yozish ko'nikmalarini shakllantirish, atamalarini matnlar asosida o'rgatish va lug'atini tuzish, ilmiy maqolalarda sohaga oid so'zlardan to'g'ri foydalanish, ilmiy uslubning soha bo'yicha atamalarini mukammal o'rgatish hamda ilmiy nutqni shakllantirish.</p> <p>Fanning asosiy vazifasi birinchidan, bo'lajak mutaxassislarning yozma savodxonligini rivojlantirish, ikkinchidan, ularning og'zaki nutqini adabiy o'zbek tili me'yorlari asosida sifat jihatidan yaxshilash. O'zbek tilida o'z sohasiga oid atamalar ishtirokida ilmiy matn tuzish va ularni tahrir qilish. Akademik yozuv xususiyatlarini o'rgatish orqali talabalarda ilmiy faoliyatni yo'lga qo'yish hamda o'z sohasiga oid so'zlarni to'g'ri yozish malakasini hosil qilish.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>Fan bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlar rejalashtirilmagan.</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <p style="text-align: center;">YOZMA SAVODXONLIK</p> <p>1-mavzu. Lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosi. Lotin harflariga asoslangan o'zbek alifbosini yaratish yo'lidagi harakatlar. Lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosining o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot berish.</p> <p>2-mavzu. O'zbek yozuvlari tarixi. O'zbek yozuvining rivojlanish bosqichlari. Yozuvning piktografik, ideografik va fonografik kabi turlari haqida ma'lumot berish.</p>				

	<p>Axborot manbalari:</p> <p>1. http://old.natlib.uz/.</p> <p>2. https://lex.uz/docs/.</p> <p>3. https://yuz.uz/news/.</p>
7.	O'quv dasturi TDAU Kengashining 2025-yil " <u>28</u> " <u>08</u> dagi <u>1</u> -sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ul:</p> <p>S. Nurmanova – Toshkent davlat agrar universiteti, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasida o'qituvchisi.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Keldiyorova G. – Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi.</p> <p>Alavuddinova N. – Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – turli nutq uslublari (rasmiy, so‘zlashuv, badiiy uslublar)da og‘zaki va yozma matn to‘g‘risida tasavvurga ega bo‘lishi; – rasmiy ish qog‘ozlarini tuzishni; – tayyor hujjatlarning xato va kamchiliklarini topishni; – turli nutq uslublari (so‘zlashuv, rasmiy, badiiy uslublar)da og‘zaki va yozma matn tuzishni bilishi va ulardan foydalana olishi; – Tayyor hujjatlarning xato va kamchiliklarini topish; – turli nutq uslublari (so‘zlashuv, rasmiy, badiiy uslublar)da og‘zaki va yozma matn tuzish; – turli rasmiy ish hujjatlarini tuzish va yuritish malakalariga ega bo‘lishi kerak.
4.	VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlar <ul style="list-style-type: none"> • amaliy ta’lim; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • munozara; • mustaqil o‘rganish • so‘rov o‘tkazish
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid amaliy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha yozma ishni topshirish.
6.	VIII. Asosiy adabiyotlar: 1.S.Sh.Xolmirzayeva, “O‘zbek tilini sohada qo‘llash”. Darslik. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025. 2.Sh.Xolmirzayeva, “O‘zbek tili”.O‘quv qo‘llanma. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025. 3.F.Ashurova “O‘zbek tilining sohada qo‘llanilishi”. O‘quv qo‘llanma.Toshkent, “Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi” MChJ. 2023. Qo‘shimcha adabiyotlar: 1.S.Sh.Xolmirzayeva, “O‘zbek tilini sohada qo‘llash”. Darslik. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025. 2. S.Sh.Xolmirzayeva, “Davlat tilida ish yuritish”.O‘quv qo‘llanma. Fan ziyosi nashriyoti. Toshkent, 2025. 3. “O‘zbek tilining izohli lug‘ati”, 5 jild. “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” davlat ilmiy nashriyoti. Toshkent. 2020.

	3-mavzu. Yozuv tamoyillari. Yozuv tamoyillarining fonetik, morfologik, shakliy, tarixiy-an‘anaviy va differentsial turlari haqida ma’lumot berish.
	4-mavzu. O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari. (Harflar imlosi, asos va qo‘shimchalar imlosi, qo‘shib yozish). O‘zbek tilining imlo qoidalari va uning qismlari haqida ma’lumot beriladi. Mavzu sohaga oid matnlar singari so‘zlar va atamalar orqali bayon qilinadi, mashqlar asosida mavzu tahlil qilinadi. Mavzu sohaga oid matnini tahlil qilish bilan tushuntiriladi. Harflar imlosi, asos va qo‘shimchalar va qo‘shib yozish qoidalari misollar orqali o‘rgatiladi va mashqlar bajariladi.
	5-mavzu. Chiziqcha bilan yozish, ajratib yozish, bosh harflar imlosi, ko‘chirish qoidalari. O‘zbek adabiy tilida chiziqcha bilan yozish. O‘zbek adabiy tilida bosh harflar va qisqartma so‘zlar imlosi. O‘zbek adabiy tilida ko‘chirish qoidalari. “Sohamiz ravnaqi” mavzusida matn tuzish. Mutaxassisning kasbiy, kompetensiyalar ro‘yxatini tuzish va uni misollar bilan izohlab berish. Soha terminlari ishtirokida kichik matn tuzish.
	6-mavzu. Adabiy til me‘yorlari va ularning turlari. Fonetik va talaffuz me‘yorlar. Imloviy va grammatik me‘yorlar. Lug‘aviy va semantik me‘yorlar. Orfoepik va punktuatsion meyorlar. Adabiy til me‘yorlarining o‘ziga xos tomonlari haqida to‘liq tushuncha berish.
	7-mavzu. Ilmiy matnlarda tinish belgilarining qo‘llanilishi. Nuqta, ikki nuqta, ko‘p nuqta, vergul, nuqtali vergul, so‘roq va undov belgilari, tire, qo‘shirnoq va qavslar matnlar orqali tushuntiriladi.
	8-mavzu. Ilmiy matnlarda so‘roq, undov belgilari, tire qo‘shirnoq va qavsning qo‘llanilishi. Ilmiy matnlarda so‘roq, undov, tire, qo‘shirnoq va qavs belgilarining ifodalanishi topshiriq va mashqlar orqali tushuntiriladi.
	9-mavzu. Nutq uslublari. So‘zlashuv, badiiy, publitsistik, ilmiy va rasmiy-idoraviy uslublar. Nutqning uslublarga bo‘linishi yuzasidan tushuntirish beriladi. Qishloq xo‘jaligi sohasida rasmiy-idoraviy hujjatlar, rasmiy ish qog‘ozlari asosida tahlil qilinadi. Soha bilan bog‘liq tashkilotlarning nizomi, shartnomasi,

yo'riqnomalari nusxalari hamda rahbar nomiga yozilgan ariza, tilxat, bildirishnoma, hisobot singari hujjatlar nusxalari namuna sifatida ko'rsatiladi.

AKADEMIK YOZUV SHAKLLARI

10-mavzu. Akademik yozuv va axborot tushunchasi. Talabalarga matnli, grafikli, tovushli, videolavhali, raqamli axborot turlari haqida ma'lumot beriladi.

11-mavzu. Axborotning turlari va xususiyatlari. Talabalarga axborotni klassifikatsiya qilish haqida ma'lumot beriladi va misollar orqali tushuntiriladi.

12-mavzu. Matn va uning turlari. Matn ustida ishlash. Matnni qisqartirish va kengaytirish yo'llari, matnning asosiy va yordamchi qismlarini farqlash, ularning o'zaro bog'liqligini ta'minlovchi leksik-sintaktik vositalar mashqlar yordamida tushuntiriladi.

13-mavzu. Reja va uning turlari. Talabalarga reja va uning turlari haqida ma'lumot berish. Sodda va murakkab reja tuzishni o'rgatish.

faol qo'llash va ular ishtirokida ilmiy maqolalar yozish nazarda tutiladi.

14-mavzu. Soha terminlari ishtirokida matn tuzish. Talabalarni o'z sohalari bo'yicha ilmiy maqolalar, esselar yozishga o'rgatish hamda soha so'z va atamalarini o'z o'rnida qo'llash.

15-mavzu. Referat va uning turlari. Talabalarga referat haqida malumot berish. Referatga ajratilgan mezonlar haqida tushuntirish. Imloviy va uslubiy jihatdan to'g'ri bo'lgan referat yozishga o'rgatish.

16-mavzu. Annotatsiya va uning turlari. Adabiy til imlo qoidalariga amal qilgan holda annotatsiya matnlarini yozishni o'rgatish. Matn annotatsiyasining to'liq tuzilishi haqida ma'lumot berish.

17-mavzu. Esse haqida tushuncha. Esse turlari. Talabalarga mustaqil ravishda esse yozish qoidalarini tushuntiriladi. Sohaviy ilmiy terminlarning qo'llanilishini tushuntirish va lug'atini tuzish.

18-mavzu. Taqriz matni. Taqrining turlari. Talabalarga taqriz va uning turlari haqida ma'lumot berish, taqrizga qo'yilgan talablar bilan tanishtirish.

19-mavzu. Tezis va uning turlari. Tezis yozish uslubi. Tezis va uning turlari va uslubi haqida to'liq ma'lumot berish, sohaviy terminlash ishtirokida mustaqil tezis yozishga o'rgatish.

20-mavzu. Ilmiy uslub janrlari. Kurs ishi va unga qo'yiladigan talablar. Talabalarga kurs ishi va unga qo'yilgan talablar haqida ma'lumot berish. Mustaqil ravishda kurs ishini yozishga o'rgatish jarayonida imloviy va uslubiy jihatlariga e'tibor berish.

21-mavzu. Doklad. Doklad tuzilmasi. Talabalarga doklad haqida ma'lumot berish. Kasbiy sohaga oid bo'lgan atamalar ishtirokida doklad yozishni o'rgatish.

22-mavzu. Taqdimot nutqi. Taqdimotning tarkibi. Talabalarga taqdimot va uning tarkibi haqida ma'lumot beriladi va misollar orqali tushuntiriladi.

23-mavzu. Ilmiy-tadqiqot matnini yaratish. Iqtibos keltirish. Talabalarga ilmiy tadqiqot ishini yozishdagi ketma-ketlik haqida ma'lumot beriladi. Ilmiy-tadqiqot ishini yaratishda iqtibos keltirilishi mashqlar yordamida tushuntiriladi.

24-mavzu. Ilmiy matnda dalillar, obyektlar, jarayonlar va xulosalarning berilishi. Talabalarga ilmiy matn yaratishda dalil va asoslar, obyektlar, jarayonlar va xulosalarning imloviy xatolarsiz yozilishini misollar yordamida tushuntiriladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. O'zbek tilining asosiy imlo qoidalarini asosida matn tuzish.
2. Turli uslublarga doir matnlarni tahlil qilish.
3. Akademik yozuvga asoslangan ilmiy matn tuzing
4. Adabiy til me'yori.
5. Esse yozish.
6. Referat yozish.
7. Ilmiy maqola yozish.
8. Soha bo'yicha terminlar lug'atini shakllantirish.

3. V. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiya)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- turli ish qog'ozlarini tuzishni;
- tayyor hujjatlarning xato va kamchiliklarini topishni;